

Gajary

Rybársky

pre všetkých rybárov

občasník

II. ročník január 2015

Suchohrad

Prežitie - zakopané - objavené dedičstvo

Rímsko-katolícky kostol v Gajaroch

člen MO SRZ Gajary Juraj Marko, 2015

História „Poctivého Cechu Ribarskíeho“ v obci Gajary od r. 1668

Z Gajar výzva pre celé Slovensko

Gajarské čestné miesto v dejinách

Na Slovensku niet zatiaľ obce, ktorá by sa vyrovnala Gajarom a mala toľko historických dokumentov o dejinách rybárstva. Doklady týkajúce sa rybárov a rybárstva v Gajaroch siahajú až do roku 1668 a sú v takom množstve druhov, typov historických dokumentov ako nikde inde. Zásluhou dobre známeho nadšenca pána Juraja Marka – „lovca erbov a teraz už aj starých dokumentov“ majú dnes Gajary pokope ucelenú zbierku dokladov a historických listín. Sú to listiny vydávané menom kráľa či kráľovnej (v Uhorskej časti monarchie boli rakúski cisári či cisárovné ako Mária Terézia korunovaní až do polovice 19. storočia v Bratislave za uhorských panovníkov, kráľov či kráľovné). Ale k dispozícii sú aj listiny vydávané zemepánmi, kniežatami, dokumenty o lovnom práve, prenájom pachtovného. Ide o pramene z oblasti vedenia účtov či cechové zápisnice. V roku 1813 bolo vydané nariadenie (zákon) o cechoch a spoločenstvách podľa ktorého sa riadil aj cech v Gajaroch. Doklady sa týkajú celej oblasti medzi Devínom a Gajarmi, je to vlastne trojuholník ciest a vodných tokov medzi dnešným Rakúskom, Slovenskom a Moravou.

Tak náhodne ako sa vďaka d.p. Bujnovi objavila historicky unikátna, na Slovensku a v stredoeurópskom priestore vôbec doteraz jediná objavená zástava rybárskeho cechu v Gajaroch so slovenskými nápismi z roku 1844, tak došlo aj k dramatickému objavu listín. Časť z nich skrývajúca históriu „Poctivého Cechu Ribarského“ v obci Gajary má záznamy od roku 1668. Zachovali sa vďaka obave miestnych rybárov o vzácne dokumenty počas II. svetovej vojny. Vtedy ich zakopali do zeme starostlivo uložené do drevenej debničky, vlastne do pôvodného vojenského kufra s akým kedysi rukovali vojaci v prvej svetovej vojne. Doklady sa takto, vďaka pamätníkom, zachovali. Časť z nich si po vojne, po roku 1945 zobrali príbuzní, dnes sú ich rodiny roztrúsené nielen

po Slovensku, ale po celej Európe, časť dokumentov sa roztratila. A vďaka neúnavnému nadšencovi pánovi Jurajovi Markovi sa dostávajú pred verejnosť.

V pripravovanej publikácii medzinárodne významný nález dokumentov bude k dispozícii v reprodukciiach pre širokú verejnosť. Je to pýcha Gajar a Gajaranov. Niekoré mená z listín a dokumentov sú dodnes v Gajaroch prítomné. Takú hrdosť na remeslo predkov, na remeslá v rodnej obci v takom rozsahu pokiaľ ide o rybárstvo a rybárov nemá zatiaľ ani jedna obec na Dunaji a Morave či na Slovensku vôbec. Na nález z kufrika má rôznorodú väzbu okolo 80 rodín – hľadanie je teda doslova detektívnou záležitosťou vyžadujúcou mnoho taktu a porozumenia. V každom prípade však majú Gajarania niečo výnimočné, pozoruhodné na čo môže byť obec právom hrdá.

Najstarší dokument z roku 1668 potvrdzuje predaj za nemalú sumu 130 zlatých práva „Na Wody Ribary ZaKupene“. Najstarší zachovaný zápis v rybárskej kronike je z roku 1725 až do roku 1860. V rokoch 1740 – 1780 udeľovala lovné práva Gajarom na rieke Morave Mária Terézia. Hlásá to veľkolepo kaligraficky vyhotovená listina. Z roku 1850 pochádza účtovná kniha – „Lajster ku vibiraňu Guartalu učineni pre Poctivni Cech Ribársky“. Z roku 1854 jestvuje listina, kde sú „Poznamenaný Majstri Foligaré a Učňové do cechu Ribarského patricích“. Táto slovenská listina vznikla teda desať rokov po vyhotovení pamätnej zástavy rybárskeho cechu na ktorej sú tiež nápisy po slovensky ale aj o súdnych sporoch.

Všetky listiny, ktoré sa týkajú Gajar a rybárstva ukazujú aj historickú kontinuitu. Aj dnešní rybári, ich spolok a obyvatelia môžu byť na tento nález hrdí. Zákonným nariadením v roku 1872 sa existencia cechov ukončila a nastúpili živnosti, a to všetko je zdokumentované.

PhDr. Mária Mikušová

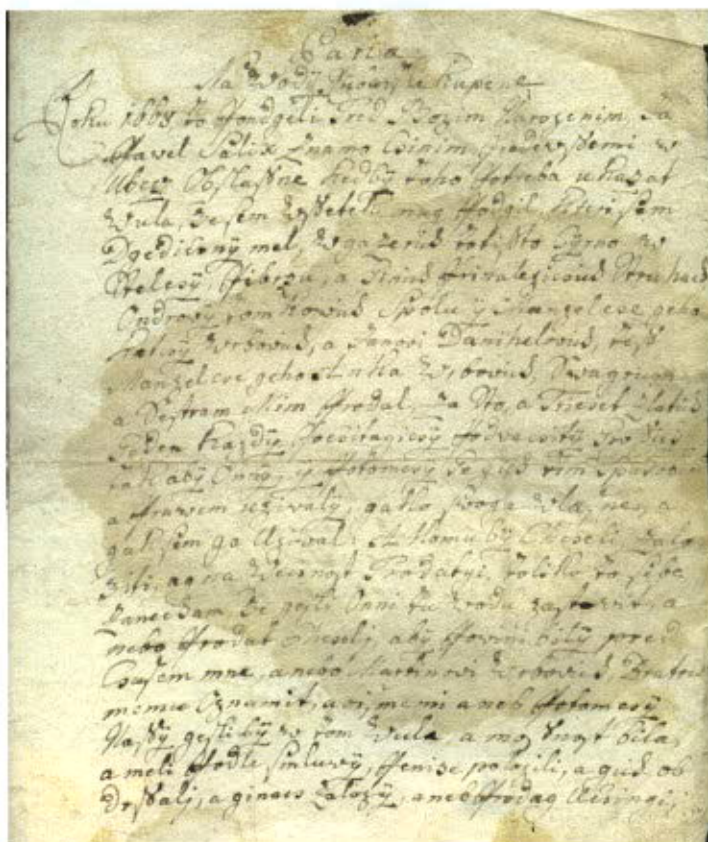
Prepáčte mi za tieto slová, ale toto bola posledná možná „spoved“ posledných priamych pamätníkov (roztrúsených po celom Slovensku a Európe) týchto udalostí. Vďaka nim bude naša dávna a pamätania si hodná minulosť pokračovať aj v treťom tisícročí. *Veľké ďakujeme*

Rímsko-katolícky kostol v Gajaroch

347-ročná história rybárov v obci Gajary

Duchovný otec Ján Bujna,
člen MO SRZ Gajary Juraj Marko, 2015

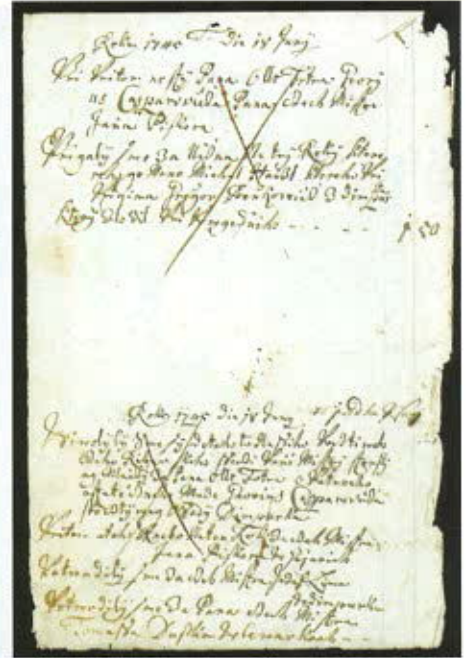
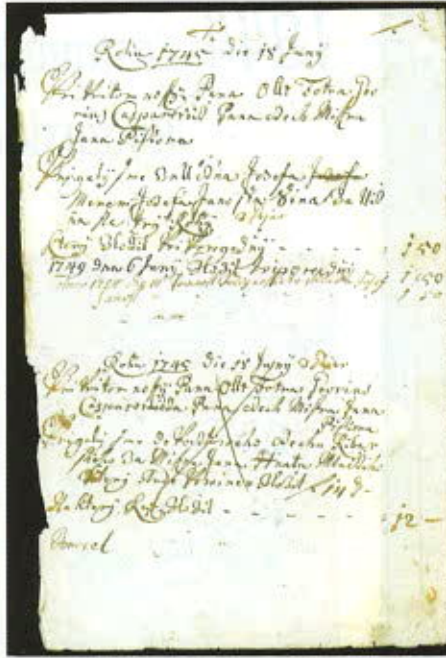
1668

Doteraz najstaršia zachovaná písomnosť o rybároch v obci Gajary

Listina Pavla Salixa o predaji jeho vôd.

„Na Wodý Ribary ZaKupene“

Ondrovi Tomkovi a jeho manželke Katuši Vrbovej, Janovi Danihelovi a jeho manželke Anke Vrbovej, švagrom a sestram. Predal za stotridsať zlatých.

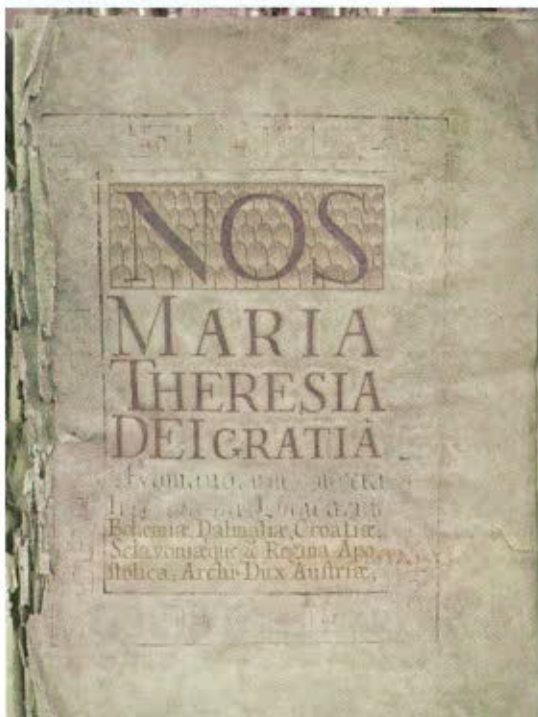

1725 Kronika - najstarší zachovaný zápis v rybárskej kronike (4. februára 1725)

V kronike sú zápisy od roku 1725 až do roku 1872 (zánik cechu). Z toho roku pochádzajú posledné zápisy.

Do kroniky sa zapísalo každé zasadanie cechu a údaje o prijímaní nových majstrov a učňov.

Každý majster musel zaplatiť 14 zlatých „prípovedné“ vstupný poplatok. Za učňa musel zložiť majster, ktorý ho ohlasoval „pripovídal“ 1,40 zlatých.

1740-1780 Artikule (lovné práva) z obce Gajary na rieke Morava udelené kráľovnou Máriou Teréziou